



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



ATATÜRK

(GAZİ MUSTAFA KEMAL (KAMÂL) ATATÜRK)

4 Ocak 1879 – 10 Kasım 1938

SEYDAHMET SOYLU¹

- 1- [Doğum Yeri ve Adı](#)
- 2- [Doğum Yılı](#)
- 3- [Öğrenim Gördüğü Kurumlar](#)
- 4- [Askerlik Yaşamı](#)
- 5- [Türk Kurtuluş Savaşı](#)
- 6- [Atatürk Devrimleri](#)
- 7- [Vefatı](#)
- 8- [Kişisel Özelliklerinden](#)
- 9- [Yazdığı Kitaplar](#)
- 10- [Atatürk Diyor Ki](#)
- 11- [Dünyada Atatürk](#)



1- Doğumu ve Adı: Selanik'te, günümüzde Türkiye Konsolosluğu bahçesi sınırları içinde kalan ve halen müze olan, Kocakasım Mahallesi, Islahhane Caddesindeki evde doğdu. Annesi Zübeyde Hanım, babası Ali Rıza Efendi'dir. Kendisine "seçilmiş", "seçkin" anlamında gelen "**Mustafa**" adı verildi. Selanik Askeri Rüştüyesinde iken;



çalışkanlığı, nedeniyle, okulun matematik öğretmeni Mustafa Sabri Bey tarafından kendisine "olgunluk", "mükemmellik" anlamına gelen "**Kemal**" adı verildi, **Mustafa Kemal** oldu.

Kemal'in Arapça olduğu ve Türkçe'de bunun yerine "**Kamâl**" sözcüğü bulunduğu ileri sürülmüş; kendisi de soyadı kanunundan sonra "**Kemal**" yerine bir süre "**Kamâl**" adını kullanmıştır. Sonraları bu bırakılmış, yine "**Kemal**" kullanılmıştır.²

¹ Emekli Eğitim Müfettişi

² İşte Atatürk, isteataturk.com, "Atatürk'ün İsmi"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Sakarya Meydan Savaşı'nın başarıya ulaşmasının ardından, 19 Eylül 1921'de TBMM tarafından Mustafa Kemal'e, Türk Ulusunun kendisine özgürlük yolunu açan büyük öndere şükran ve minnet duygularının bir ifadesi olarak, Mareşal rütbesi ve "Gazi" unvanı verildi.³

21 Haziran 1934'te kabul edilen, 2525 sayılı "Soyadı Kanunu" ile her Türk'ün öz

adından başka soyadı taşıması zorunlu tutulduktan sonra; 24 Kasım 1934'te, TBMM'nin aldığı bir kararla (2587 Sayılı Kanun) Gazi Mustafa Kemal'e, Türk ulusunun yücelme azmini ifade eden bir sembol olan "Atatürk" soyadı verildi.⁴

"Mustafa" adını, kendisi genelde kullanmamış, nüfus hüviyet cüzdanlarına bu ismi yazdırmamış; daha çok Kemal Atatürk olarak kullanmayı tercih etmiş ve en son kullandığı imzasını da "K. Atatürk" olarak atmıştır.

2- Doğum Yılı: Atatürk'ün doğum yılı, 1930'lara kadar ders kitapları ve pullarda



1880; 21 Haziran 1934 tarihli 2525 sayılı soyadı kanunundan sonra çıkarılan nüfus hüviyet cüzdanında 1881; yabancı kaynaklarda da 1879, 1880, 1881 olarak yazılmıştır. Ancak tarihçiler, Atatürk'ün 1 Ekim 1922'de düzenlenen nüfus cüzdanındaki (**Devlet-i Aliyye-**

i Osmaniye Tezkiresi), "Sene-i Hicri 1296" yazısı ile annesi Zübeyde Hanım'ın "Mustafa'yı Erbain soğuklarında, 23 Aralık'ta doğurdum" sözünü günümüz Türkçesine ve miladi takvime çevirerek, **Atatürk'ün doğum yılı ve gününü 4 Ocak**

³ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, tccb.gov.tr, "Atatürk'e Mareşal Rütbesi ile Gazi Unvanı Verilmesinin Yıldönümü ve Gaziler ve Şehitler Günü Hk."

⁴ Atatürk Ansiklopedisi, ataturkansiklopedisi.gov.tr, Oğuz AYTEPE, "Soyadı Kanunu",



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



1879 olarak belirlemiştir.⁵ Okul yaşamının başlangıcı olan Şemsi Efendi Okulu kayıtlarına göre de doğum yılı 1879'tur.⁶

Atatürk, şahsı için ayrı ve özel bir günün kutlanmasını istemediği için, kendi doğum tarihi ve gününü hiçbir zaman söylememiş; **“Benim için 19 Mayıs'ta doğmuştur deyiniz”** demiştir. Bu nedenle, Türk Milleti için Atatürk'ün doğum tarihi, Türk



Milleti'nin yeniden doğduğu ve bayram olarak kutladığı 19 Mayıs 1919'dur!⁷

3- Öğrenim Gördüğü Okullar: Hafız Mehmed Efendi Mahalle Mektebi, Şemsi Efendi Mektebi, Selanik Mülkiye Rüştiyesi, Selanik Askeri Rüştiyesi (1894), Manastır Askeri İdadisi (1896–1899), İstanbul Harp Okulu (1899-1902) ve İstanbul Harp



Akademisi'nde (1902-1905) öğrenim gördü. Harp Okulu'ndan **teğmen (10 Şubat 1902)**, Harp Akademisi'nden **Kurmay Yüzbaşı** olarak (11 Ocak 1905) mezun oldu.

4- Askerlik Yaşamı: Aydın ve devrimci bir subaydı. Harp Akademisi'nden mezun

olduğu günlerde istibdat ve padişahlık rejimi aleyhindeki düşünceleri nedeniyle bir süre tutuklu kaldı; sonra bir çeşit uzaklaştırma olarak 5.2.1905'te Suriye'de Şam'a atandı. Ekim 1905'te, bazı arkadaşlarıyla “Vatan ve Hürriyet Cemiyeti”ni kurdu. 1905-1907 arasında Şam'da 5. Ordu emrinde görev yaptı.

Haziran 1907'de **kolağası (kıdemli yüzbaşı)** oldu.

⁵ Necdet Sakaoğlu, “Atatürk ve İstanbul” İBB Kültür A.Ş. yayınları, İstanbul, Nisan 2021

⁶ Kafa TV, Dr. Orhan Çekiç, “Son Kasım”, 2022

⁷ tarih, Necdet Sakaoğlu, “Mustafa Kemal'in gerçek doğum tarihi: 4 Ocak 1879”, Mayıs 2021



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



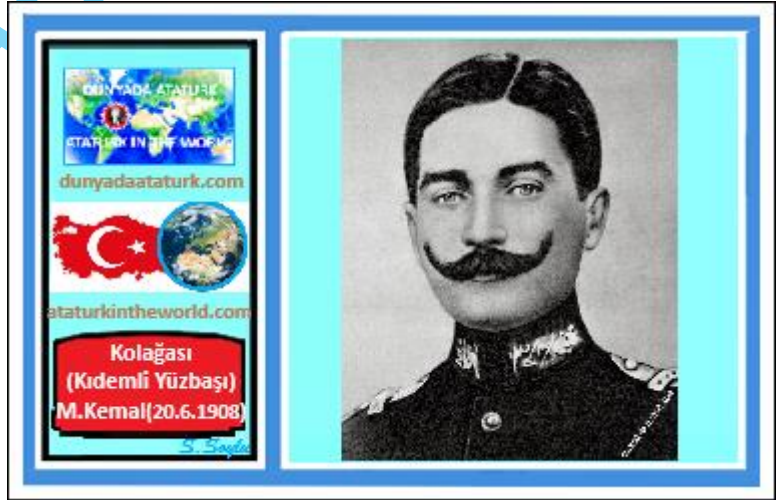
13 Ekim 1907'de merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu Karargâhına atandı ve bu



karargâhın Selânik'te bulunan Kurmay Şubesi'nde çalışmak üzere Selânik'e geldi. "Vatan ve Hürriyet Cemiyeti" şubesinin kurucularını da içine almış olan ve gizli olarak çalışan "İttihat ve Terakki Cemiyeti" içinde hizmetlerde bulundu. 22 Haziran 1908'de Üsküp-

Selânik arasındaki demiryolu müfettişliği görevi de, 3. Ordu Karargâhındaki görevine ek olarak kendisine verildi. 23 Temmuz 1908 tarihinde İkinci Meşrutiyet ilân edildi. O, II. Meşrutiyet gibi büyük bir devrimin arkasından yapılanları kâfi görmüyor, bu fırsattan yararlanılarak memlekette daha büyük ve daha köklü değişikliklerin gerçekleştirilmesi gereğine inanıyordu. 1909 yılı sonlarında Arnavutluk'ta çıkan isyanı bastırdı. 1910 yılı Eylül ayında Pikardi manevralarını izleme amacıyla Fransa'ya gönderildi. 15 Ocak 1911'de 3. Ordu Karargâhındaki görevinden alınarak yine Selânik'te bulunan 38. Piyade Alayı'nda komutan vekili olarak görevlendirildi. 911 yılı Eylül ortalarında İstanbul'a geldi ve Genelkurmay Başkanlığı'nda görevlendirildi.

29 Eylül 1911'de İtalyanların Osmanlı Devleti'ne savaş ilânı ile Trablus-garp Savaşı başladı. Gönüllü olarak buraya gitti ve burada iken, 22 Aralık 1911'de İtalyanlara karşı Tobruk Savaşını kazandı. 27 Kasım 1911 tarihinde rütbesi **binbaşılığa** yükseltildi.



6 Mart 1912'de Derne Komutanlığına getirildi. 1912 yılı Ekiminde Balkan Savaşı başladı. 25 Kasım 1912'de Gelibolu'da bulunan Çanakkale Boğazı Kuva-yi Mürettebe Komutanlığı Harekât Şubesi Müdürlüğü'ne atandı ve Gelibolu'ya geldi. Bu cephede bir süre sonra Bolayır Kolordusu Kurmay Başkanlığı'na getirildi.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Bu görevde iken Dimetoka ve Edirne'nin Bulgarlardan geri alınışında büyük hizmetleri görüldü. 27 Ekim 1913'de Sofya Ataşemiliterliği'ne atandı. 11 Ocak 1914



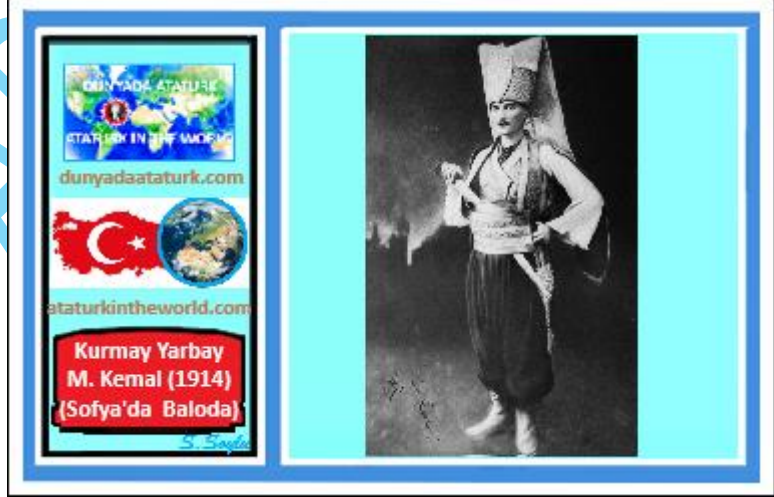
tarihinden itibaren Bükreş, Belgrat ve Çetine Ataşemiliterliklerini yürütme görevi de kendisine verildi.

Sofya Ataşemiliterliği sırasında, 1 Mart 1914'te **yarbaylığa** yükseltildi.

Ateşemiliterlik görevi Ocak 1915'te sona erdi. Bu sırada I. Dünya Savaşı başlamıştı

(1914). Ona göre zorunlu hale gelmedikçe Osmanlı Devleti bu büyük savaşın dışında kalmalıydı. Ancak olayların hızla gelişmesi, 29 Ekim 1914'te Osmanlı Devleti'ni de ister istemez İttifak Devletleri yanında savaşa girmek zorunluğunda bıraktı.

20 Ocak 1915 tarihinde, Tekirdağ'da oluşturulacak 19. Tümen Komutanlığı'na atandı. Bu tümen, 25 Şubat 1915'te Tekirdağ'dan Maydos (Eceabat)'a nakledildi. Mustafa Kemal burada, 19. Tümen'e ilâveten 9. Tümen'in 2 Piyade Alayı ve bazı topçu birlikleri de emrine verilmek üzere Maydos Bölgesi Komutanı olarak görev yaptı.



Gelibolu Yarımadası'nda önemli olaylar oluyordu. 24 Mart 1915 tarihinde Gelibolu'da 5. Ordu kurulmuş ve komutanlığına da Mareşal Liman von Sanders'i atamıştı.

Sanders'in yaptığı plan gereği, 18 Nisan 1915 günü tümeniyle Bigalı'ya geçti.

Arıburnu kıyılarından çıkarma yapan İngiliz birlikleri ve "Anzak" kolordusu karşısında Mustafa Kemal'i buldu.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Mustafa Kemal, Arıburnu kıyılarından çıkarmanın başladığını görür görmez, kuvvetleri hızla Bigalı'dan Conkbayırı'na yöneltmişti. Arıburnu'ndan Conkbayırı'na



ilerleyen İngiliz kuvvetleri, o gün, Mustafa Kemal'in komuta ettiği 19. Tümen kuvvetlerinin saldırısıyla geri çekildi. Conkbayırı saldırısında Türk askeri görülmemiş bir inanç ve cesaretle savaşıyor, tarihin en büyük kahramanlık sahneleri sergileniyordu.

Dâhi komutan Mustafa Kemal, kumandanlara verdiği emre şu cümleleri de ilâve etmişti: "**Ben, size saldırı emretmiyorum; ölmeyi emrediyorum! Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimize başka kuvvetler ve komutanlar geçebilir!**" Mustafa Kemal Çanakkale'de bir kahramanlık destanı yazıp İtilaf Devletlerine "**Çanakkale geçilmez!**" dedirtti. Çanakkale Cephesi'ndeki bu üstün başarıları üzerine 1 Haziran 1915'te **albaylığa** yükseltildi.

"Anafartalar Grubu Komutanlığı'na 8 Ağustos 1915 gecesi Albay Mustafa Kemal getirildi. Komutayı ele alan Mustafa Kemal, beklemeksizin 9 Ağustos 1915 sabahı yaptığı saldırı ile ilerleyen İngiliz kuvvetlerini tekrar çıkarma yaptıkları kıyılara itti. Aynı günün Conkbayırı bölgesine geçerek buradaki kuvvetleri de 10 Ağustos 1915 sabahı saldırıya geçirdi; baskın şeklinde geliştirilen bu saldırı ve süngü savaşları sonucu düşman dört saat içinde Conkbayırı'ndan tamamen atıldı. Böylece Anafartalar bölgesine tam anlamıyla Türkler hâkim olmuştu.

Mustafa Kemal, 9 ve 10 Ağustos saldırılarında da



bizzat ateş hattında bulunmuş, ateş hattından emirler vermiş, bu davranışı beraber savaştığı subay ve erler için ifadesi imkânsız cesaret kaynağı olmuştu.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Conkbayırı'nda kalbini hedef alan bir şarapnel parçasının göğüs cebindeki saate çarpıp geri dönmesi sonucu kesin bir ölümden kurtuldu. Bu savaşlar sırasında



gösterdiği kahramanlık, kararlılık ve yüksek komuta yeteneği, kendisine memleket içinde ve dışında büyük ün sağladı. Artık o, "Anafartalar Kahramanı" olarak anılıyordu.

İngilizler, 1915 yılı Aralık sonunda yandaşlarıyla beraber Çanakkale'den

çekildiler. Düşmanların Çanakkale Boğazı'nı geçememesi, İstanbul'un işgalini önlemiş; İngilizlerin, Marmara ve Karadeniz üzerinden müttefikleri Rusya ile bağlantı kurma hayallerini söndürmüştü.

Bütün bu olaylar, bir anlamda I. Dünya Savaşı'nın akışını da etkiliyor, dünya tarihinin yönünü değiştiriyordu.

Mustafa Kemal, 16 Ocak 1916'da karargâhı Edirne'de bulunan 16. Kolordu Komutanlığı'na atandı ve bu atama üzerine Edirne'ye geldi. Doğu Cephesi'nde aynı isimle yeni bir kolordu kurulması kararı üzerine, Mustafa Kemal bu kolorduya komutan olarak atandı. 27 Mart 1916'da Diyarbakır'a gelerek komutayı ele aldı. 1 Nisan 1916'da rütbesi **tuğgeneralliğe** yükseltildi.

2 Ağustos 1916'da emrindeki kuvvetleri Bitlis ve Muş yönünde saldırıya geçirdi; Ruslarla iki tümenimiz arasında saldırı



ve karşı saldırı şeklinde şiddetli çarpışmalar oldu. Nihayet 7 Ağustos 1916 günü Muş, 8 Ağustos 1916 günü de Bitlis, kuvvetlerimiz tarafından düşman işgalinden kurtarıldı.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



17 Şubat 1917'de Hicaz Kuvve-i Seferiyesi Komutanlığı'na atandı ve üzerine Şam'a gitti. Kısa bir süre sonra bu komutanlığın kaldırılmasıyla 2. Ordu Komutanlığına önce

Vekâleten, 16 Mart 1917'de de asaleten getirildi.



5 Temmuz 1917 tarihinde, Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı'na bağlı olarak Halep'te kurulan 7. Ordu Komutanlığı'na getirildi. Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı'nı Mareşal Falkenhayn ile aralarında

askerî görüşler ve uygulanacak harekât bakımından anlaşmazlık çıktı; bu anlaşmazlık sonucu Mustafa Kemal Paşa, 6 Ekim 1917'de 7. Ordu Komutanlığı'ndan istifa etti.

7 Kasım 1917'de İstanbul'da Genel Karargâhta görevlendirildi. Ancak, kısa süre sonra Veliâht Vahdettin Efendi'nin maiyetinde, 15 Aralık 1917 - 4 Ocak 1918 arasında, Alman Umumî Karargâhını ve Alman cephelerini ziyaret etmek üzere Almanya seyahatine katıldı. Bu seyahatten sonra hastalandı.

İstanbul'a döndükten bir süre sonra böbrek rahatsızlığı nedeniyle Viyana ve Karlsbad'a giderek 13 Mayıs 1918 - 4 Ağustos 1918 arasında tedavi gördü.

7 Ağustos 1918'de, Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı emrindeki 7. Ordu'ya, tekrar komutan oldu ve 26 Ağustos 1918 günü Halep'e geldi. Bu cephede İngilizlere karşı başarılı savunma savaşları yaptı.

Nihayet 30 Ekim 1918 tarihinde de Osmanlı



Devleti, İtilâf Devletleri ile Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalayarak I. Dünya Savaşı'ndan çekildi.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Aynı gün atandığı Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı, 7 Kasım 1918'de Padişah iradesiyle kaldırılıp, kendisinin Harbiye Nezareti emrine verilmesi üzerine, 13 Kasım 1918 günü İstanbul'a geldi. Artık Türkiye, ateşkes şartlarını yaşıyordu.^{8,9}

5- Türk Kurtuluş Savaşı: Mondros Mütarekesi, İtilâf devletlerinin daha önce



aralarında kararlaştırdıkları paylaşma anlaşmalarının Osmanlı imparatorluğuna resmen kabul ettirilmesidir. İtilâf devletleri Mondros Mütarekesine dayalı olarak önemli saydıkları merkezleri işgal etmişlerdi. Önce, 5 Kasım 1918'de yayınlanan terhis emri ile ordunun silah

ve cephanesi toplandı. Sonra birer uydurma nedenle, İtilâf donanmaları ve askerleri İstanbul'a çıktı(13 Kasım 1918); Adana iline Fransızlar; Urfa, Maraş, Antep'e İngilizler girdi; Antalya ve Konya'da İtalyan birlikleri, Merzifon'la Samsun'da İngiliz askerleri yerleşti; 15 Mayıs 1919'da İzmir işgal edildi, her yanda yabancı devletlerin subay, memur ve özel adamları çalışmaya başladı.

Kurtuluş için üç çözüm ortaya atılmıştı: ABD'nin güdümünü, İngiltere'nin koruyuculuğunu istemek ve bölgesel kurtuluş yollarıdır. Mustafa Kemal, bu kararların hiçbirini yerinde bulmamış; sağlam ve gerçek kararın "Ulus egemenliğine



dayanan, kayıtsız, şartsız bağımsız yeni bir Türk Devleti kurmak" olduğunu söyleyerek, Samsun'da Anadolu'ya geçerek bu kararını uygulamaya başlamıştır.¹⁰

⁸ İşte Atatürk, isteaturk.com, "Atatürk'ün Hayatı"

⁹ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ktb.gov.tr, "Atatürk'ün Hayatı"

¹⁰ Milli Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Harp Dairesi Başkanlığı, msb.gov.tr, "Türk Devrimi ve Kurtuluş Savaşı", Genelkurmay Basimevi, Ankara 1976



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Türk Kurtuluş Savaşı 15 Mayıs 1919'da Yunanlıların İzmir'i işgali sırasında düşmana ilk kurşunun atılmasıyla başladı. Mondros'tan sonra İtilaf Devletleri'nin işgale



başlamaları üzerine; Mustafa Kemal 9. Ordu Müfettişi olarak 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktı. 22 Haziran 1919'da Amasya'da yayımladığı genelgeyle "**Milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararının kurtaracağını**" ilan etti. 23 Temmuz - 7 Ağustos 1919 tarihlerinde Erzurum, 4 -

11 Eylül 1919 tarihlerine Sivas Kongresi'ni toplayıp vatanın kurtuluşu için izlenecek yolun belirlenmesini sağladı. 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldi.

Anadolu'nun Yunan, İngiliz, Fransız, İtalyan ve Ermeni birliklerince işgal edildiği ve Mondros Mütarekesi sonrasında Türk ulusuna ağır koşulların dayatıldığı dönemde,

Kurtuluş Savaşı'nın ilk silahlı savunma kuruluşu olan Kuvâ-yi Milliye millî direnişi başlatılmıştı(1918). "11 Nisan 1920'de İstanbul Saray Hükümeti'nin Şeyhülislamı Dürrizade "Kuvayı Milliyecilerin katli vaciptir" diyen fetvalar yayınladı. İstanbul Saray Hükümeti, 18



Nisan 1920'de Kuvayı Milliye'ye karşı Kuvayı İnzibatiye'yi; 18 Nisan 1920'de Kuvayı Milliye'ye karşı Kuvayı İnzibatiye'yi kurdu. 16 Aralık 1918'de İstanbul'da olağanüstü askeri mahkeme "Divanı harbi Örfi" kuruldu. 1 numaralı Divanı Harp, 11 Mayıs 1920'de Atatürk ve bazı arkadaşlarının **gıyaben idamlarına ve mallarının hazine karar verdi.**"¹¹

¹¹ Sözcü, sozcu.com.tr, Sinan Meydan. "İhanetin belgesi: "Atatürk ve Arkadaşlarının İdam Kararları", 11.05.2020



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



I. Dünya Savaşı'nın galip devletleri, Osmanlı Devletine, 10 Ağustos 1920 tarihinde Sevr Antlaşmasını imzalayıp, Osmanlıyı kendi aralarında paylaşmışlardı.



İşgalci devletlerle, önce Kuvâ-yi Milliye adı verilen milis kuvvetleriyle savaşıldı. 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) açıldı. Meclis ve Hükümet Başkanlığına Mustafa Kemal seçildi.

Mustafa Kemal önderliğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi

Kurtuluş Savaşı'nın başarıyla sonuçlanması için gerekli yasaları kabul edip uygulamaya başladı; düzenli orduyu kurdu, Kuvâ-yi Milliye - ordu bütünleşmesini sağlayarak Türk Kurtuluş Savaşını zaferle sonuçlandırdı.

Mustafa Kemal yönetimindeki Türk Kurtuluş Savaşının önemli aşamaları şunlardır: Sarıkamış (20 Eylül 1920), Kars (30 Ekim 1920) ve Gümrü'nün (7 Kasım 1920) kurtarılışı. Çukurova, Gazi Antep, Kahraman Maraş Şanlı Urfa savunmaları (1919-1921). I. İnönü Zaferi (6 -10 Ocak 1921). II. İnönü Zaferi (23 Mart-1 Nisan 1921). Sakarya Zaferi (23 Ağustos-13 Eylül 1921).

Büyük Taarruz, Başkomutan Meydan Muhaberesi ve Büyük Zafer (26 Ağustos 9 Eylül 1922).



Kurtuluş Savaşı, 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması'yla sonuçlandı.

Böylece Sevr Antlaşması'yla paramparça edilen, Türklere 5-6 il büyüklüğünde vatan bırakılan Türkiye toprakları üzerinde ulusal birliğe dayalı yeni bir devlet, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması için engel kalmadı.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



6- Atatürk Devrimleri: Meclisin Türk Kurtuluş Savaşı'nı başarıyla yönetmesi, yeni



Türk devletinin kuruluşunu hızlandırdı.

1 Kasım 1922'de hilâfet ve saltanat birbirinden ayrıldı, saltanat kaldırıldı. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'yla yönetim bağları koparıldı.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet idaresi kabul edildi, Atatürk

oybirliğiyle ilk cumhurbaşkanı seçildi. Türkiye Cumhuriyeti, "**Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir**" ve "**Yurtta Barış Dünyada Barış**" temelleri üzerinde yükselmeye başladı.¹²

Atatürk, 24 Nisan 1920 ve 13 Ağustos 1923 tarihlerinde TBMM Başkanlığına seçildi. Bu başkanlık görevi, Devlet-Hükümet Başkanlığı düzeyindeydi.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanıyla seçildiği Cumhurbaşkanlığı seçimleri, Anayasa gereğince dört yılda bir yenilendi. 1927, 1931 ve 1935 yıllarında TBMM Atatürk'ü yeniden cumhurbaşkanlığına seçti.

Türk Bağımsızlık Savaşı'nın kazanılmasından sonra, Türk toplumunun içinde bulunduğu karanlıktan kurtarmak, ona çağdaş yaşamın yollarını göstermek, Türkiye'yi "Çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak" amacıyla Atatürk, bir dizi devrim yaptı.



Atatürk devrimleri olarak adlandırılan bu devrimler;

1- Siyasal, 2- Toplumsal, 3- Kültürel, 4- Hukuksal, 5- Ekonomik alandaki devrimler olarak gruplandırılabilir.

¹² T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ktb.gov.tr, "Atatürk'ün Hayatı"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



6.1- Siyasal Devrimler: 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı, 20 Ocak 1921'de millî egemenliğe dayalı yeni anayasanın kabulü, 1 Kasım 1922'de Saltanatın Kaldırılması, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı, 3 Mart



1924'te Halifelik ile Şeriye Vekâletinin kaldırılması ve Anayasa'da laiklikle ilgili değişiklikler yapılması ve nihayet 5 Şubat 1937'de lâiklik ilkesinin Anayasa'da yer alışı Türk devriminin siyasi alanda gerçekleştirdiği başlıca eylemlerdir.

1517 yılından itibaren halifelikle de birleşmiş

padişahın iradesi teokratik bir nitelik kazanmıştı.

Millî egemenliği bir kişiye devreden bu yönetim biçiminin, Millî Mücadele'yi baltalama girişimleri ve sonunda Sevr Antlaşması'nı imzalayarak milleti idama mahkûm ettiği mevcut rejimi memlekete ihanete kadar götürmüştü.

1 Kasım 1922'de Büyük Millet Meclisi, saltanatla hilâfeti birbirinden ayırarak saltanata son verdi. Türk milletinin yönetimi, hiçbir kayıt ve şart aranmaksızın kendisine bırakıldı.

24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmış, yeni Türk Devletinin bağımsızlığı kabul edilmişti. 13 Ekim 1923'te Ankara, Türkiye Devleti'nin Hükûmet Merkezi oldu. 29 Ekim



1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile "Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir" kuralı, artık devlet yönetiminde, en belirgin şekliyle yerini alıyor; demokrasiye giden yol daha aydınlık olarak çiziliyordu. 30 Ekim 1923 günü İsmet İnönü tarafından Cumhuriyet'in ilk hükümeti kuruldu.

3 Mart 1924'te hilafet kaldırılarak son halife yurt dışına çıkarıldı. Halifeliğin kaldırılışıyla Türkiye Cumhuriyeti, laiklik yolunda bir büyük adım daha atmış oldu.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Anayasa'da, 1928'de yapılan bir değişiklikle "Türkiye Devleti'nin dini, din-i İslam'dır" maddesi de kaldırıldı, cumhurbaşkanı ve milletvekillerinin yemin şekli yeniden düzenlendi. Nihayet 5 Şubat 1937'de laiklik, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden biri olarak Anayasa'da yer aldı.

6.2- Toplumsal Devrimler: Kadınların toplum hayatına özellikle iş gücüne katılması, toplumsal ve siyasal haklarda erkeklerle eşit tutulması (1926-1934),



tekke ve zaviyelerin kapatılması (30 Kasım 1925), Soyadı Kanunu'nun kabulü (21 Haziran 1934), birtakım lakap ve unvanların kaldırılması (26 Kasım 1934), uluslararası saat, takvim ve rakamların, ölçü birimlerinin kabulü (1925-1931), kıyafetin çağdaş şekil alması, şapka ve kıyafet devrimi (25 Kasım 1925)

Türk Devrimi'nin toplumsal alandaki çağdaş atılımlardır.

Kadın hakları, insan haklarının da ayrılmaz bir parçası idi. Atatürk Devrimi, Türk kadınına, yüzyıllarca ihmal edilen sosyal ve siyasal haklarını kazandırdı. 1926'da Medenî Yasa'nın kabulüyle birlikte çağdaş haklardan yararlanan kadınlar, 1930'da belediye seçimlerine katılma, 1934'te de milletvekilliği seçme ve seçilme hakkını elde ederek, siyasal haklarına kavuştu. Türk kadını; hiç de layık olmadığı harem kafeslerinden, bugün bilim, yargıç parlamento kürsüsüne yükselmişse, şüphesiz yeni bir dönem başlatan Türk Devrimi'ne borçludur.

Çağdaş giyim-kuşam, uygar oluşun en doğal işareti idi. Bu sebeptendir ki Atatürk; çağdaşlaşma atılımları içinde, şapka ve kıyafet devrimine büyük önem verdi. Fikriyle, düşünüş biçimiyle uygar olmaya karar veren Türk milleti, bunu yaşayışla, dış görünüşüyle de kanıtlamalıydı.





Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



1925 yılında gerçekleştirilen şapka ve kıyafet devrimiyle toplum, çağdaş giyim



şekline kavuşmuş, yaşam tarzı bakımından uygar milletlerle birlik ve beraberlik içinde olduğunu göstermiştir. Şapka ve kıyafet devrimleri, şekilden öze geçen, belirlediği düşünüş biçimi bakımından çağdaş dünya ve çağdaş düşünce ile bütünleşen büyük ve bilinçli devrimlerdir.

Osmanlı döneminde tekkeler, git gide çalışmaksızın tevekkül felsefesini işleyen yerler hâline dönüşmüştü. Çağdaş yaşam, insanları çalışmaya ve bu çalışmanın ödülünü almaya çağırıyordu. Ayrıca tekke ve zaviyelerin başında bulunanlar genellikle siyasal amaçlarla ve çoğu kez, dini siyasete alet ederek masum vatandaşlara zarar veriyorlardı. Türkiye Cumhuriyeti artık, şeyhler ve müritler memleketi olamazdı. İşte 30 Kasım 1925'te kabul edilen bir yasayla tekke, zaviye ve türbeler kapatıldı; türbedarlıklar ile şeyhlik, dervişlik, müritlik, dedelik, seyitlik, çelebilik vb birtakım unvanlar kaldırıldı.

1934 yılında çıkarılan "Soyadı Yasası" ile her Türk'ün öz adından başka bir soyadı taşıması ve bu soyadının, isimden sonra kullanılması kabul edildi. Soyadı Yasası, toplumdaki isim kargaşalığını önlediği gibi, isimlerin başına takılan bir sürü özenti sıfatları da ortadan kaldırdı. Artık her Türk, mensup olduğu aileye



ait bir soyadı taşıyordu. Bu yasanın çıkışından sonra, Türk Devrimi'nin öncüsü Mustafa Kemal'e de yasa ile "Atatürk" soyadı verildi. Aynı yıl çıkarılan diğer bir yasa ile Efendi, Bey, Paşa, Ağa, Hacı, Hafız, Molla vb. lakap ve unvanlar kaldırılarak vatandaşların resmî işlemlerde sadece isim ve soyadları ile anılması kabul edildi.

Atatürk Devrimi, takvim, saat, rakamlar, uzunluk ve ağırlık birimleri konularında da çağdaş dünyaya uymak bakımından büyük atılımlar yaptı. **1928'de uluslararası saat, takvim ve rakamların kabul edildi.**



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Hicri ve Rumi takvim yerine miladi takvim esas alındı. Alaturka saat terk edilerek uluslararası saat sistemi kabul edildi. Arap rakamlarının yerini uluslararası rakamlar aldı. Arşın, endaze, okka, dirhem gibi birimler yerine metrik sistem kabul edildi.

6.3- Eğitim, Kültür ve Sanat Alanlarında Devrimler: Millî, demokratik ve

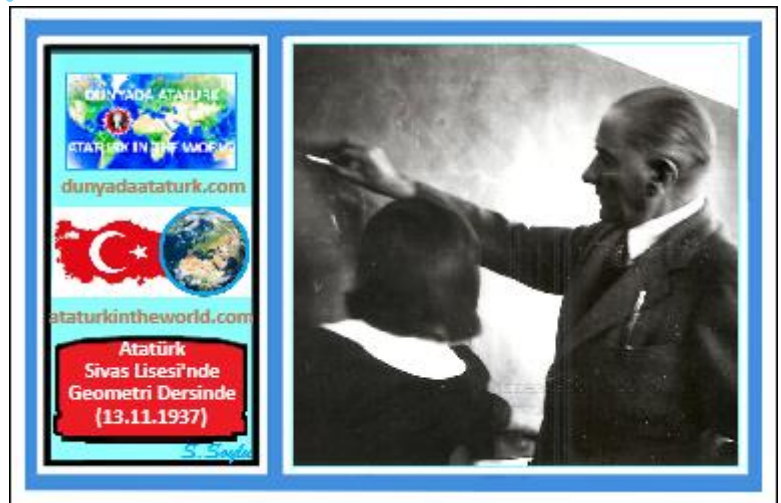


laik bir eğitim programı çizilerek öğretim birliğinin sağlanması (3 Mart 1924); Üniversite Reformu (31 Mayıs 1933); Arap harflerinin yerine yeni Türk harflerinin kabulü (1 Kasım 1928); dilimizin yabancı sözcüklerden

temizlenerek öz benliğine kavuşturulması; tarihimizin yanlış görüşlerden kurtarılarak doğru temeller üzerine oturtulması, Türk Dil ve Tarih Kurumlarının kurulması (1931-1932); Türk milletinin, dünya uygarlık tarihi içindeki yerinin bütün açıklığı ile belirtilmesi; güzel sanatlarda gelişmeler Türk Devrimi'nin kültür alanında gerçekleştirdiği başlıca devrimlerdir.

Yeni Türk Devleti'nin millî, demokratik ve laik bir eğitim programı çizmesi gerekiyordu. Medreseler, sadece teokratik öğretim yapan kurumlar hâline gelmişti.

Bir yandan Harbiye, Mülkiye, Tıbbiye, kurulurken, medreseler de varlıklarını korumuşlardı. Bu ikiliği ortadan kaldırmak için 3 Mart 1924 tarihinde "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" (Öğretim Birliği Yasası) çıkarıldı. Böylece öğretimde birlik esas alınarak Türkiye'deki bütün öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı;



medreseler kapatıldı, yerlerini çağdaş, millî ve laik eğitim yapan cumhuriyet okulları



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



aldı. Amaç, öğrenim çağındaki Türk çocuklarına aynı eğitimi uygulamak; onları özgür düşünceli, çağdaş vatandaşlar olarak yetiştirmektir.

Türkiye'deki yabancı okullar da; devlet denetimi altına alınarak bunların millî



kültürü zedeleyici, millî duyguları gevşetici eğitim yapmalarına imkân verilmedi. İlköğretimin ise Türk okullarında yapılması yasa hükmü hâline getirildi.

İlk ve ortaöğretimdeki bu yeniliklerin yanı sıra yükseköğretimde de büyük atılımlar oldu. 1933 yılında gerçekleştirilen Üniversite

Reformu ile millî ve çağdaş Türk üniversitesinin temelleri atıldı. Bu suretle üniversiteye yeni bir düşünce biçimi, dinamik bir yapı kazandırıldı.

Türk dili, kendine özgü bir alfabe yazı ile ifade edilmeyip yüzyıllar boyunca Arap alfabesi ile yazılmıştı; hâlbuki bu alfabe, Türk dilinin zenginliğini, genişliğini ifadeden uzaktı. Bu ihmal nedeniyle Türkçe, kendi kuralları ile yazılan ve söylenen bir dil olmaktan çıkmış; Arap ve Fars dil kurallarının etkisi altına girmişti.

1 Kasım 1928'da yeni Türk harflerinin kabulü, yazıda da ulusal benliğe dönüş bakımından büyük bir devrim oldu. Atatürk Türk diline büyük önem veriyordu; Çünkü dil, millî kültürün ifade aracı, millî birliğin en sağlam dayanağı idi. 12 Temmuz 1932'de Türk Dil Kurumu kurularak bilimsel çalışmalar yapıldı.

Yeni Türk harflerinin kabulü ve dil devrimi, okuma yazma oranının zamanda yükselmesinde büyük rol oynadı.



Yine bu devrimler nedeniyle ulusal kültüre dönüş ve bu kültürün gelişmesi açısından da büyük atılımlar oldu.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Atatürk'ten önce Türk tarihi, ya bir hanedanın tarihi olarak ele alınıyor, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile başlatılıyordu ya da İslâm tarihi içinde eritiliyor, Türklerin tarih içinde oynadıkları rol de ümmet anlayışı nedeniyle yeterince belirtilmiyordu.



15 Nisan 1931'de Türk Tarih Kurumu kurularak Türk tarihi üzerinde geniş araştırmalar yapıldı. Türk tarih tezi, alışlagelen ümmet tarihi yerine, Türk'ü esas unsur kabul eden millet tarihi üzerine oturtulmuştu. 1930'dan itibaren geliştirilen bu tez, o yıllar Türkiye'sinde önemli bilimsel çalışmalara

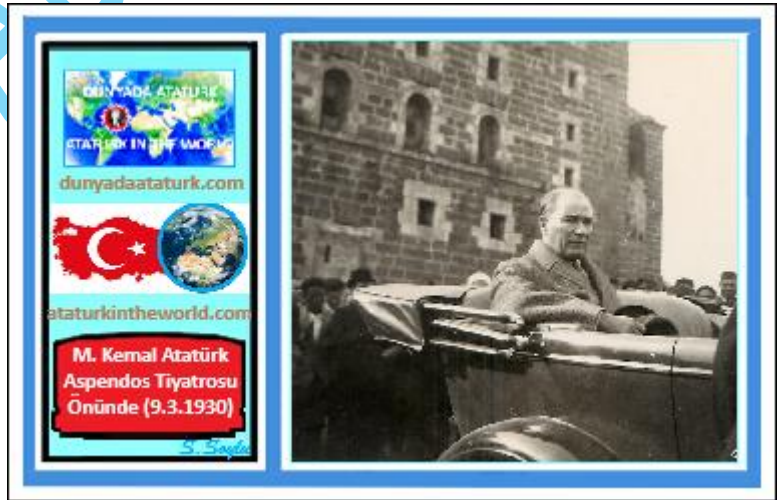
yol açtı. 1932 ve 1937 yıllarında toplanan Birinci ve İkinci Türk Tarih Kongrelerinde yabancı bilim adamlarının da katılımıyla büyük ölçüde tartışmalar yapılarak gerçekler ortaya konmaya çalışıldı.

Türk tarih tezine göre Anadolu'nun tarih öncesi ilk halkının kökleri Orta Asya'da idi. Bugünkü Türk milleti, tarih öncesi dönemlerde Orta Asya'da büyük bir uygarlık yarattıktan sonra, coğrafi zorunlulukların doğurduğu göçler sebebiyle Mezopotamya'ya, Anadolu'ya, Mısır'a ve Avrupa'ya yayılmış, buralarda yeni uygarlık aşamalarına sahne olmuştu. Bu bakımdan Türklerin anayurdu olan Orta

Asya, insanlık tarihinde bir uygarlık beşiği olma özelliğini taşıyordu; çünkü kendisinden sonraki uygarlıklarda, az veya çok onun izlerini görmemek, onun etkilerini sezmemek mümkün değildi.

Cumhuriyet döneminde güzel sanatlara da büyük önem verildi. Atatürk'e göre:

“Güzel sanatlarda başarı, bütün devrimlerin başarıldığının en kesin kanıtı idi.” Bu görüştedir ki başta musiki, resim, heykeltıraşlık ve mimari olmak üzere her çeşit sanat dalında çağdaş anlamda büyük ilerlemeler oldu. Ankara'da Devlet Konservatuvarı açılarak müzik, tiyatro, opera ve bale dallarında öğretime başladı.





Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



6.4- Hukuk Alanında Devrimler: Toplumun bugünkü gereksinimleriyle uygunluk göstermeyen eski hukuk anlayışının terki, İslami özel hukuk kuralları



olan Mecellenin kaldırılarak (1924-1937) yerine lâik hukuk sisteminin ve bu sisteme bağlı Medenî Yasa, Borçlar Yasası, Ticaret Yasası, Ceza Yasası gibi çağdaş yasaların uygulamaya konulması (1924-1937), Türk Devrimi'nin hukuk alanında başardığı başlıca devrimleri oluşturur.

Atatürk'e göre, hukukta izlenecek yol uygarlık yolu olacaktır; yüzyılın gereklerine, milletin gerçek gereksinimlerine göre yasa yapılacaktır. Osmanlı hukuk sistemi, son yüzyılların yeniliklerle geçen hızlı yürüyüşüne kayıtsız kalmış, eski dönemlerin yasalarından kendini sıyırabilmişti. Hukuk alanında çağa gerektiği şekilde ayak uydurulamamış, yeni mahkemelere rağmen, şeriye mahkemeleri de varlığını korumuştur. Hukuk alanında bu ikililiği kaldıran Atatürk devrimleri oldu. Medenî Yasa ve diğer yasalar, toplum gereksinimlerine en iyi cevap veren, çağdaş düşünüş biçimiyle hazırlanmış, laik yasalardı. Bu nedenle hukuk alanında yapılan yenilikler, Türk Devrimi'nin çağdaş niteliği simgeleyen başlıca atılımlardır. Değişik ülkelerin yasalarından tercümeyle alınan bu yasalar, zamanla toplumun hayat tarzına uygun hale getirildi.

6.5- Ekonomik Devrimler:

Cumhuriyet yönetiminin devraldığı fakir ekonomi mirası üzerinde, Türk milletine yeni bir yaşam vermek üzere yapılan girişimler, millî ekonomi ile ilgili yasa ve kararlar, kamu yararını gözeterek büyük yatırımlar, kurulan büyük tesisler Türk Devrimi'nin ekonomik alanda



gerçekleştirdiği başlıca büyük işler oldu. Türk Devrimi'nin ekonomi politikası da diğer alanlardaki politikalar gibi; bir doktrinden değil, doğrudan doğruya memleket gerçeklerinden, milletin gereksinimlerinden kaynaklanıyordu.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



24 Temmuz 1923'de imzalanan Lozan Antlaşması ile kapitülasyonların kaldırılması,



yeni Türk Devleti için başlı başına bir devrimdi. Osmanlı Devleti'nin dış borçlanmaları da, bağımsızlığa zarar verecek, yabancıların maliyeye karışmalarını gerektirecek biçimde işlemişti. Lozan Antlaşması ile bu borçlar da, ödeme koşulları bağımsızlığa dokunmayacak şekilde düzenlendi; Türk ekonomisini

kalkındırmak üzere büyük atılımlar yapıldı ve millî bir ekonomi dönemi başlatıldı. Bütün bu gelişmelerde devlet ve birey, Atatürkçü devletçilik anlayışına uygun olarak birbirlerine karşı değil, birbirlerinin tamamlayıcısı olarak görev yaptılar.

Ekonomide planlı kalkınmaya önem verilerek 1933'te ilk beş yıllık, 1937'de da ikinci beş yıllık plan uygulamaya konuldu. Bu dönemde tarım, millî ekonominin temeli kabul edildi.

Tarımda kalkınmaya büyük önem verildi. Tarımsal ürünlerimizin miktarını artırmak, kalitesini yükseltmek, üretim masraflarını azaltmak için gerek teknik gerekse yasal her önlem alındı. Çiftçinin özendirilerek; her çiftçi ailesinin geçineceği ve çalışacağı toprağa sahip olması, üretimi artıracak başlıca çarelerden biri olarak görüldü. Örnek çiftlikler kuruldu.

Osmanlı döneminde köylü, "aşar" vergisiyle, tarımsal ürününün yüzde onunu devlete vermekle yükümlü idi. Ürün alsın almasın, köylü bu vergiyi miktarı değişmeksizin ödemek zorunda idi ve bu vergiye itiraz hakkı yoktu. 1925'te aşarın kaldırıldı. Böylece köylü rahatlatıldı. Cumhuriyet yönetimi bu haksız vergi sistemine son vermek, yerine âdil bir sistemi getirmekle tarım alanında büyük bir atılım yapmış oldu.





Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Küçük esnaf ve sanayi erbabına, kolay ve ucuz kredi verildi. İç ve dış ticarete atılımlar yapıldı. Sanayiye önem verildi. 1927’de çıkarılan “Sanayii Teşvik Yasası” ile sanayi özendirildi. Bireysel girişimi aşan alanlarda devlet yatırımda bulundu.

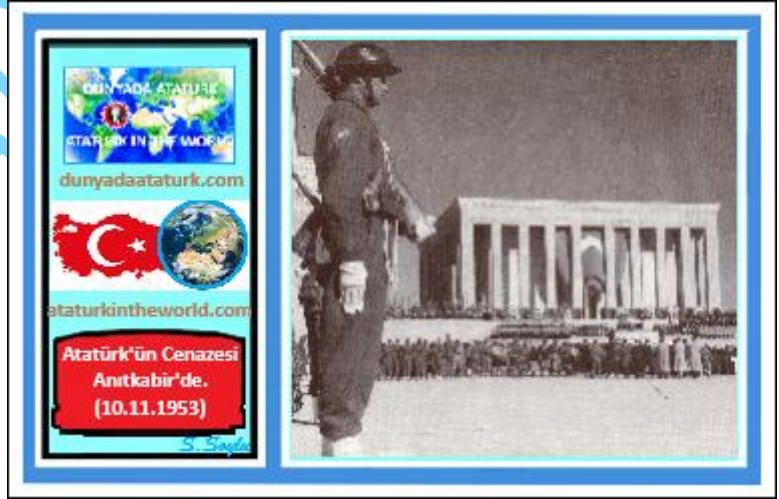


Maden, orman, kara, deniz ve hava yollarının işletilmesinde büyük gelişmeler oldu. O zamanki bütçesi ile tutumlu davranışlara son derece dikkat edilerek büyük bayındırlık faaliyetlerine girişildi.¹³

7- Atatürk’ün Vefatı: “Hem cephede düşmanla savaşmak, hem korkunç boyutlara varan ayaklanmaları bastırmak, hem

de toplumsal ve ekonomik çeşitli girişimlerde bulunmak ve hepsini başarmak gerçekten büyük bir devrimdir. Türk halkı ve onun önderi Atatürk, bu sınavdan başarı ile çıkmıştır. Bu açıdan Türk Devrimi 19. ve 20. yüzyıllarda olmuş devrimlere göre önemli bir fark gösterir ve tek örnektir.”¹⁴

Kurtuluş Savaşı’nın başkomutanı, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu ve devrimlerin yaratıcısı Atatürk; 10 Kasım 1938 saat 9.05'te yakalandığı siroz hastalığından kurtulamayarak İstanbul’da Dolmabahçe Sarayı’nda hayata gözlerini yumdu. Cenazesi 21 Kasım



1938 günü törenle geçici istirahatgâhı olan Ankara Etnografya Müzesi'nde toprağa verildi. Anıtkabir yapıldıktan sonra nâşi görkemli bir törenle 10 Kasım 1953 günü ebedi istirahatgâhına gömüldü.”¹⁵

¹³ Atatürk Ansiklopedisi, ataturkansiklopedisi.gov.tr, Utkan Kocatürk “Atatürk Devrimleri”

¹⁴ Dergipark, dergipark.org.tr, Doç. Dr. Yavuz Ercan “Kurtuluş Savaşı, Savaşta Atatürk, Savaşın Sonuçları, s.59

¹⁵ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ktb.gov.tr, “Atatürk’ün Hayatı”



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



8- Atatürk'ün Kişisel Özelliklerinden: Halk arasında, basında ve yurtdışında



Atatürk'e çeşitli isimler, sıfatlar ve lakaplar da verilmişti. Bunların bazıları "Paşa", "Gazi Paşa", "Sarı Paşa", "Mustafa Kemal Paşa", "Sarı Yüzbaşı", "Sarı Bey", "Sarışın Kurt", "Bozkurt", "Anafartalar Kahramanı", "Gazi", "Ebedi Şef (CHP)", "Gazi Mustafa Kemal Atatürk", "Gazi M. Kemal Atatürk", "M. Kemal

Atatürk", "Kemal Atatürk", "Başöğretmen", "Atatürk", "Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu" ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır.

Atatürk özel yaşamında sadelik içinde yaşadı. 29 Ocak 1923'de Latife Hanımla evlendi. Birçok yurt gezisine birlikte çıktılar. Bu evlilik 5 Ağustos 1925'e dek sürdü. Çocukları çok seven Atatürk Afet (İnan), Sabiha (Gökçen), Fikriye, Ülkü, Nebile, Rukiye, Zehra adlı kızları ve Mustafa adlı çobanı manevi evlat edindi. Abdurrahim ve İhsan adlı çocukları himayesine aldı. Onlara iyi bir gelecek hazırladı.

Atatürk sık sık yurt gezilerine çıkarak devlet çalışmalarını yerinde denetledi. İlgililere aksayan yönlerle ilgili emirler verdi. Cumhurbaşkanı sıfatıyla Türkiye'yi ziyaret eden yabancı ülke devlet başkanlarını, başbakanlarını, bakanlarını komutanlarını ağırladı.



Milli Savunma Bakanlığı Genelkurmay Başkanlığı kayıtlarına göre (Muamelat-Zatiye Dairesi (Personel Başkanlığı) Evraka 21 Teşrinisani 1341 (21 Kasım 1925)) Atatürk'ün boyu 1.74, kilosu 74-76, ayakkabı numarası ise 42'dir.¹⁶

Fransızca ve Almanca biliyordu.

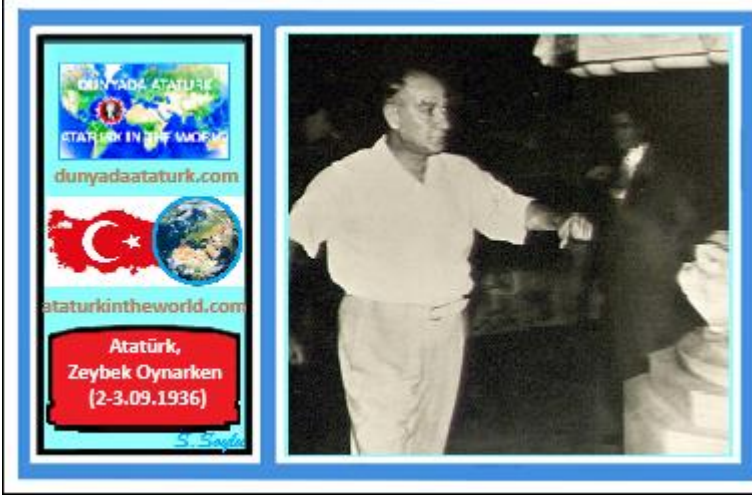
¹⁶ Sözcü, sozcu.com.tr, "Atatürk'ün Boyu ve Kilosu Kaçtı"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



15-20 Ekim 1927 tarihinde Kurtuluş Savaşı'nı ve Cumhuriyet'in kuruluşunu anlatan büyük nutkunu, 29 Ekim 1933 tarihinde de 10. Yıl Nutkunu okudu.



1937 yılında çiftliklerini hazineye, bir kısım taşınmazlarını da Ankara ve Bursa Belediyelerine bağışladı. Mirasından kız kardeşine, manevi evlatlarına, Türk Dil ve Tarih Kurumlarına pay ayırdı. Kitap okumayı, müzik dinlemeyi, dans etmeyi, ata

binmeyi ve yüzmeyi çok severdi. Zeybek oyunlarına, güreşe, Rumeli türkülerine aşırı ilgisi vardı. Tavla ve bilardo oynamaktan büyük keyif alırdı.

Sakarya adlı atıyla, köpeği Fox'a çok değer verirdi.

Akşam yemeklerine devlet ve bilim adamlarını, sanatçıları davet eder, ülkenin sorunlarını tartışırdı.

Temiz ve düzenli giyinmeye özen gösterirdi. Doğayı çok severdi. Sık sık Atatürk Orman Çiftliği'ne gider, çalışmalara bizzat katılırdı.¹⁷

Atatürk, asker ve devlet adamlığı yanı sıra, daha da kapsamlı sosyal bir liderdir.

Çevrecidir. Ankara'da yol genişletmek için kendisinden habersiz kesilmiş bir iğde ağacı için ağlamış; Yalova'da köşke zarar veren bir çınarı kestirmemek için, köşkün yerini değiştirmiştir. Yine Ankara'da bataklık, sivrisinek salgını, hayvan leşlerinin olduğu berbat bir araziye, bütün masrafı kendi cebimden karşılayarak bir orman çiftliği yaptırmıştır.



¹⁷ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ktb.gov.tr, "Atatürk'ün Hayatı"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Bir insan doğumundan ölümüne kadar ya bir askerdir, ya bir devlet adamıdır ya çevrecidir ya tiyatrocudur ya sanatçıdır ya arkeologdur bir şeydir. Ama bunların



hepsi birden olabilen dünyadaki tek lider Mustafa Kemal Atatürk olduğu için dünyada “kültür antropoloğu” sıfatı verilebilen tek lider de Mustafa Kemal’dir. Bütün arkeoloji kazılarının yapılması ve müzelerin açılma emrini veren Atatürk, arkeologlara kazı

yapılması gereken yeri söyleyecek kadar da bilgi sahibidir.

Kara tahtanın başında harf öğretiyor, şapka giyiyor, bir bakıyorsunuz tiyatro eseri oynatıyor, arkeolojik kazılara gidiyor, tren raylarının genişleme hesabını, Ankara’da caddelerin mesafesine esas şehirleşme planları yapıyor. Aynı zamanda dört dakika gecikmeli gittiği tiyatrodaki kendisini beklemeyerek tiyatro perdesini zamanında açan sanatçıyı “Sizi tebrik ederim işinizle ilgili ciddiyetiniz ülkenin gelişimini ciddiye aldığınızı gösterir biz geç kaldık siz vazifenizi yaptınız... herkesin işini bu kadar ciddiye almasını istiyorum ülke ancak böyle ilerler efendiler” diyerek; sanat ve sanatçıya çok değer veren ve saygı duyan birisidir.



Basın sektörüne el atarak, 52 sayı devam eden “Mimber”

adında gazete çıkarmıştır. **Kitap dostu ve iyi bir okurdur.** Çocukluğunda eline geçen iki kuruştan birini kitaplara vermiştir. 35 yaşında general, 40 yaşında başkomutan, 42 yaşında cumhurbaşkanı, 46 yaşında dünyanın en iyi reformisti olması ve 53 yaşında büyük eseri nutku yazabilmesi de bu yüzdendir.¹⁸

¹⁸ Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, turkoloji.cu.edu.tr, Prof. İlknur Güntürkün Kalıpçı “İçimizden Biri Atatürk”



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Zengin bir kitaplık oluşturmuştu. Atatürk'ün okuduğu kitapların sayısı; 1741'i Çankaya'da, 2151'i Anıtkabir'de, 102'si İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde olmak üzere **3997**'dir.



Cilt sayıları ile harita, atlas, dergi ve nota albümleri bu sayıların dışındadır.¹⁹

Atatürk'ün toplam kitap sayısı 4433 cilt ve nüsha sayıları ile birlikte **7338**'tür. Bu kitaplar ağırlıklı olarak Türkçe ve Fransızcadır.²⁰

9- Atatürk'ün Yazdığı Kitaplar: "Atatürk, yaşamının her döneminde kitapla bütünleşti. Okuma sevgisinin kendisine sağladığı bilgi birikimini zaman zaman yazmaya dönüştürdü.

Farklı dönemlerinde farklı konularda kitaplar yazdı. Yazdıklarının güncelliği ve yol göstericiliği bu gün de geçerliliğini korumaktadır.

O'nun günümüzde hala geçerliliğini koruması, ileri görüşlülüğünün ve akılcılığının bir göstergesidir."²¹

Mustafa Kemal Atatürk'ün yazdığı 11 eser vardır:

a) **Takımın Muhârebe Ta'limi** (Çeviri), Yıl: 1908

b) **Bölüğün Muhârebe Ta'limi** (Çeviri), Yıl: 1328 (1910/1911)

c) **Cumalı Orduğâhı**, Yıl: 1909

ç) **Ta'biye Tatbikat ve Seyâhati 1**, Yıl: 1911



¹⁹ Anıtkabir Derneği, "Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar", s.X

²⁰ dergipark.org.tr, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi; Hakan Anameriç "Mustafa Kemal Atatürk'ün Afet İnan'da Kalan Kitapları"

²¹ MEB, meb.gov.tr, "Mustafa Kemal Atatürk Yazılı Eserleri"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



d) **Zâbit ve Kumandan ile Hasb-ı Hâl**, (Subay ve Komutan ile Konuşmalar), Yıl: 1918



e) **Ta'biye Mes'elesinin Halli ve Emirlerin Sûret-i Tahrîrine Dâir Nasâyih**, (Taktik Meselesinin Çözümü ve Emirlerin Yazılmasına İlişkin Öğütler), Yıl: 1916

f) **Birinci Ta'biye Meselesinin Halli** (Birinci Taktik Meselesi), Yıl: 1911

g) **Askerî Talim ve Terbiye Hakkında Görüşler**, Yıl: 1916

ğ) **Nutuk (Söylev)**, Yıl: 1927

h) **Medeni Bilgiler**, Yıl: 1929/1930

ı) **Geometri**, Yıl: 1936/1937

Atatürk, mesleki bilgileri artıracak yayınların yapılmasını gerekli görüyordu. Bu amaçla mesleğinin ilk yıllarından itibaren askerlikle ilgili birikimlerini ilk sekiz kitapta toplamıştır. İlk beş eser ayrıca, 1959 yılında Türkiye İş Bankası tarafından Osmanlıcadan çevirisi yaptırılıp, beş bölüm hâlinde tek kitap olarak yayımlanmıştır.



Nutuk (Söylev): "Yurdumuzun parçalanıp, işgal edildiği günlerden başlayarak, Türk tarihinde bir dönüm noktası olan İstiklal Savaşı'nı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ve inkıpların yapılmasını anlatan Nutuk, siyasi ve milli tarihin birinci elden, değerli bir kaynak eseridir. Atatürk'ün kendi kaleminden çıkan bu eser, yine Atatürk tarafından, Cumhuriyet Halk Partisi'nin 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında Ankara'da toplanan İkinci Kurultay'ında 36,5 saat süren ve altı günde okunan tarihi bir hitabeyle dayandığı için Nutuk adını almıştır.



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Nutuk ilk defa 1927 yılında, biri asıl metin, diğeri belgeler olmak üzere Arap



harfleriyle iki cilt olarak yayınlanmıştır. Yazı

inkılabından sonra, 1934 yılında, Milli Eğitim Bakanlığınca üç cilt olarak yeniden basılmıştır.

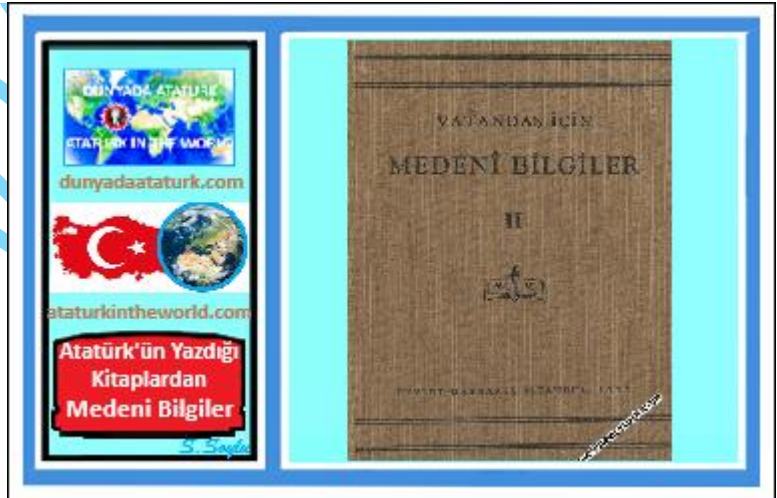
Nutuk, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi ile resmî veya özel bazı şahıs ve

kuruluşlarca özellikle belgeler dışında kalan bölümü tam veya kısaltılmış olarak günümüz Türkçesi'ne çok kez aktarılarak yayınlanmıştır.”²²

Medeni Bilgiler: “557 sayfalık Medeni Bilgiler kitabı, ilk Olarak Prof. Dr. A. Afetinan Tarafından 'Vatandaş İçin Medeni Bilgiler' Adıyla 1930 Yılında Yayınlanmıştır.

Maarif Vekâleti kararıyla Orta Okul Ve Liselerden Ders Kitabı Olarak Okutulan 'Vatandaş İçin Medeni Bilgiler'in Büyük Bir Bölümü Mustafa Kemal Tarafından Kalem Alınan Belgelere Dayanmaktadır.”²³

Daha sonradan eğitim kurumlarında "Yurttaşlık Bilgisi" adı altında okutulan bu derslere, Atatürk büyük bir önem verirdi.



Atatürk bu önemli eseri ile yurttaşlık hak ve ödevleri konusunda, yetişmekte olan ve Türkiye Cumhuriyetinin istikbali olarak gördüğü nesli aydınlatıp bilinçlendirmeye çalışmış böylece gelecekte ülkenin yönetimini devralacak kuşaklara medeni ve çağdaş bir toplumun nasıl olması gerektiğini anlatmıştır. Eser bu açıdan oldukça büyük bir öneme sahiptir.”²⁴

²² Milli Savunma Üniversitesi Kara Harp Okulu, “Nutuk-Önsöz

²³ Anıtkabir Derneği, anitkabir.com.tr, “Medeni Bilgiler”,

²⁴ İşte Atatürk, isteaturk.com, “Atatürk'ün Yazdığı Kitaplar”



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Geometri: Arapça ve Farsça terimlerle dolu ders kitapları öğrenciler açısından



öğrenimi geciktiriyordu. Bu nedenle Atatürk, ölümünden birbuçuk yıl önce III. Türk Dil Kurultayından hemen sonra 1936-1937 yılı kış aylarında Dolmabahçe Sarayında "Geometri" kitabını yazmıştır. 44 sayfalık bu kitapta boyut, uzay, yüzey, çap, yarıçap, kesek, kesit, yay,

çember, teğet, açı, açıortay, içters açı, dışters açı, taban, eğik, kırık, çekül, yatay, düşey, dikey, yöndeş, konum, üçgen, dörtgen, beşgen, köşegen, eşkenar, ikizkenar, paralelkenar, yanal, artı, eksi, bölü, eşit, toplam, oran, orantı, türev, alan, varsayı, gerekçe gibi terimler hep bu amaçla Atatürk tarafından türetilmiştir."²⁵

10- Atatürk Diyor Ki;

"Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir."

"Türk milletinin karakter ve adetlerine en uygun olan idare, cumhuriyet idaresidir."

"Cumhuriyet düşüncede, bilgide, sağlıkta güçlü ve yüksek karakterli koruyucular ister. Hükümetlerin icraatı menfi olup da millet itiraz etmez ve iktidarı düşürmezse bütün kusur ve kabahatlere katılmış demektir."²⁶



"Hürriyet ve bağımsızlık benim karakterimdir."

²⁵ Sözcü, ozcu.com.tr, Atatürk'ün geometri kitabı "Bilim Dili Türkçe", 18 Temmuz 2022, (Geometri, TDK Yayınları, Ankara, 1971, s.V-VI. (Bu kitabın 1971'deki ikinci baskısına Agop Dilaçar'ın yazdığı önsözden alıntı)

²⁶ cumhuriyet.com.tr, "Mustafa Kemal Atatürk'ün cumhuriyet ile ilgili sözleri"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



“Tam bağımsızlık denildiği zaman, elbette siyasî, malî, iktisadî, adlî, askerî, kültürel ve benzeri her hususta tam bağımsızlık ve tam serbestlik demektir.



Bu saydıklarımın herhangi birinde bağımsızlıktan mahrumiyet, millet ve memleketin gerçek manasıyla bütün bağımsızlığından mahrumiyeti demektir. Biz, bunu temin etmeden barış ve sükûna erişeceğimiz inancında değiliz."

"Bayrak, bir milletin bağımsızlık alâmetidir. Düşmanın da olsa hürmet etmek lâzımdır."²⁷

"Din bir vicdan sorunudur. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz sadece, din işlerini devlet ve ulus işleriyle karıştırmamaya çalışıyoruz."²⁸

“Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru ve en hakiki tarikat (yol) medeniyet tarikatıdır.”²⁹

“Dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir”

“Kadınlar içtimai hayatta, erkeklerle birlikte yürüyerek birbirinin yardımcısı ve destekçisi olacaklardır.”

“İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir.



²⁷ MEB, meb.gov.tr, “Atatürk'ten Bağımsızlık Üzerine Görüşler”

²⁸ Afyon Kocatepe Üniversitesi, aait.aku.edu.tr, “Laiklik”

²⁹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Ahmet Akşar, “Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar”



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Kabil midir ki; bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki; bir cismin yarısı toprağa zincirlerle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin”³⁰



"Biz her nokta-i nazardan medeni insan olmalıyız. Fikrimiz, zihniyetimiz, tepeden tırnağa kadar medeni olacaktır. Medeni ve beynelmilel kıyafet milletimiz için layık bir kıyafettir onu giyeceğiz."³¹

"Medeni ve beynelmilel kıyafet bizim için, çok cevherli milletimiz için layık bir kıyafettir. Onu giyeceğiz. Ayakta iskarpin veya fotin, bacakta pantolon, yelek, gömlek, kravat, yakalılık, ceket ve bittabi bunların mütemmimi olmak üzere başta siper-i şemsi serpuş. Bu serpuşun ismine şapka denir..."

"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır. "

"Memleketin efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür. "

"Beni görmek demek mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir."

"Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür."

"Milleti kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir."

"Öğretmenler: Yeni nesiller sizlerin eseri olacaktır."



³⁰ Tv100, tv100.com, "8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlu olsun! İşte Atatürk'ün kadınlar ile ilgili sözleri!"

³¹ Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, "Atatürk'ün Kastamonu'ya Gelişi, Şapka ve Kıyafet İnkılabı",s. 3-4-5



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.”

“Sanatsız kalan bir ulusun hayat damarlarından biri kopmuş demektir.”



“Türk, öğren, çalış, güven.”

“Yurtta sulh, cihanda sulh.”³²

“Ulusun hayatı tehlikeye girmedikçe, savaş bir cinayettir.”³³

“Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve çöküş vardır. Her ilerleyişin ve kurtuluşun anası hürriyettir.”

“Gençler cesaretimizi takviye ve idame eden sizlersiniz. Yükselen yeni nesil, istikbal sizsiniz. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak sizsiniz.”

“Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız.”

“Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı için, en hakiki mürşit bilimdir, fendir.”

“Bilim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her ulus kişinin kafasına koyacağız. Bilim ve fen için kayıt ve şart yoktur.”

“Ben, manevi miras olarak hiçbir nass-ı katı, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım, bilim ve akıldır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel mihrak üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse manevî mirasçılarım olurlar.”



“Uygarlık yolunda başarı yenileşmeye bağlıdır. Sosyal hayatta, iktisadi hayatta, ilim ve fen sahasında başarılı olmak için yegâne gelişme ve ilerleme yolu budur”

³² İzmir Özel Saint-Joseph Fransız Lisesi, “Atatürk'ün Özdeyişleri”, erişim: 21.02.2024

³³ Adana Barosu, adanabarosu.org.tr, “Mecbur kalmadıkça savaş bir cinayettir”



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



"Eğer bir gün benim sözlerim bilimle ters düşerse bilimi seçin."

"Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki tekniğin gerektirdiği şeyleri yapmaz, itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur."



"Bir ulusun asker ordusu ne kadar güçlü olursa olsun, kazandığı zafer ne kadar yüce olursa olsun, bir ulus ilim ordusuna sahip değilse, savaş meydanlarında kazanılmış zaferlerin sonu olacaktır."

"İki Mustafa Kemal vardır: Biri ben, et ve kemik, geçici Mustafa Kemal... İkinci Mustafa Kemal, onu "ben"

kelimesiyle ifade edemem; o, ben değil, bizdir! O, memleketin her köşesinde yeni fikir, yeni hayat ve büyük ülkü için uğraşan aydın ve savaşçı bir topluluktur. Ben, onların rüyasını temsil ediyorum. Benim teşebbüslerim, onların özlemini çektikleri şeyleri tatmin içindir. O Mustafa Kemal sizsiniz, hepinizsiniz. Geçici olmayan, yaşaması ve başarılı olması gereken Mustafa Kemal odur!"³⁴

"Spor yalnız beden kabiliyetinin bir üstünlüğü sayılmaz. İdrak ve ahlâk da bu işe yardım eder. Zekâ ve kavrayışı kısa olan kuvvetliler, zekâ kavrayışı yerinde olan daha az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben Sporcunun zeki, çevik aynı zamanda ahlâklısını severim."

"İstikbal göklerde dir. Göklerini koruyamayan uluslar, yarınlarından asla emin olamazlar".

"Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz; hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat sanatkâr olamazsınız."



"Yalnız tek bir şeye çok ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak.", "Çalışmak demek, boşuna yorulmak, terlemek değildir. Zamanın gereklerine göre bilim ve teknik ve her türlü uygar buluşlardan azami derecede istifade etmek zorunludur."

³⁴ NTV, ntv.com.tr, "Atatürk'ün bugün bile yolumuzu aydınlatan 20 sözü"



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



11- Dünyada Atatürk³⁵: Almanların dünyaca ünlü fizikçisi Albert Einstein,



Atatürk için “**Dünyanın en büyük lideri**” demiştir. Dünyadaki etkilerine bakıldığında da Atatürk, vizyoner bir dünya lideridir.

Atatürk Türkiye’si, Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) örgütüne başvuru ile değil, davetle üye olmuştur.

Örgütün 6 Temmuz 1932

tarihli Genel Kurulunda Türkiye’nin cemiyete üye olarak değerli katkılar vermesi için davet edilmesine oybirliği ile karar vermiştir. Bu karar 9 Temmuz 1932’de TBMM tarafından kabul edilmiş; **18 Temmuz 1932’de de Milletler Cemiyeti üyelerinin yine oybirliğiyle, Türkiye cemiyetin üyesi olmuştur.**

Türkiye'nin, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile ortaklık antlaşması imzaladığı 1963’te; AET Komisyonun Başkanı Alman Prof. Dr. Walter Hallstein’in dediği gibi “**Türkiye’nin Ortak Pazar’a girişi; her şeyden önce, başardığı işler bu memlekette her zaman hatırlanan Atatürk’ün kuvvetli kişiliğinin ve Türk devletine her alanda getirmiş olduğu köklü, Batılı yeniliklerin bir mirasıdır.**”

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO)), 27



Kasım 1978 tarihinde Paris’te gerçekleştirdiği 20. Genel Kurulunda, Atatürk’ün doğumunun 100. Yılı UNESCO’nun Anma ve Kutlama Yıldönümleri Programına almış ve Atatürk’ün doğumunun 100. yılı bütün dünyada **"1981 Atatürk yılı"** olarak kutlanmıştır.

³⁵ dunyadaataturk.com, “Cumhuriyetimizin 100. Yılında Dünyada Atatürk”



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Bugüne kadar dünyadaki hiçbir lider için düşünülmemiş; yalnızca Atatürk için



yapılmış olan bu uygulama, dünyada ilk ve tektir. UNESCO bu uygulamaya esas karar gerekçesini “Atatürk, uluslararası anlayış, iş birliği ve barış yolunda çaba göstermiş üstün kişi, UNESCO’nun yetki alanlarında yenilikler gerçekleştirmiş bir devrimci,

sömürgecilik ve yayılmacılığa karşı savaşan ilk önderlerden biri, insan haklarına saygılı, insanları ortak anlayışa ve devletleri dünya barışına özendiren, bütün yaşamı boyunca insanlar arasında renk, din, ırk ayrımı gözetmeyen, eşi olmayan devlet adamı ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusudur.” biçiminde açıklamıştır.

Amerikalı Psikiyatri Profesörü Arnold Ludwig, 20. yüzyılda görev yapmış olan dünya liderlerini bilimsel olarak incelemiş ve sonuçlarını “King of The Mountain: The Nature of Political Leadership” (Dağın Kralı: Siyasi Liderliğin Doğası) kitabında açıklamıştır. 18 yıl süren bu çalışmada; iki bin kişi arasında öne çıkan 377 devlet adamının “sıfırdan ülke yaratmak, toprakları genişletmek, askeri başarı, iktidarda kalınan süre, toplumsal tasarım gücü, ekonomik başarı, devlet adamlığı, ideoloji ortaya koyma, ahlak bakımından örnek olma, siyasal miras ve ülkenin nüfusu” ölçütlerine göre

puanlanmıştır.

Değerlendirme sonucunda

“Vizyoner” sıfatı ile

20.yüzyılın gelmiş geçmiş en

büyük lideri ve devlet

adamı, 31 puan alan

Mustafa Kemal Atatürk

olmuştur. Aynı çalışmada;

Mao ve Franklin Roosevelt

30, Stalin 29, Lenin 28, De Gaulle 27, Nehru 25, Habib Burgiba 24, Fidel Castro ve

Humeyni 23, Churchill 22 ve II. Abdülhamid 12 puan almıştır.





Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



2022 yılında, TBMM'nin açılış günü ve Atatürk'ün çocuklara bayram olarak armağan



ettiği 23 Nisan, uluslararası çocuk psikiyatrisi toplulukları olan dört kuruluş tarafından; Dünya Bebek Ruh Sağlığı Derneği (WAIMH), Uluslararası Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Derneği (IACAPAP), Dünya Psikiyatri Derneği Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Bölümü (WPA-CAP) ve Uluslararası Ergen Psikiyatrisi ve Psikolojisi Topluluğu (ISAPP) tarafından

“Bebek, Çocuk ve Genç Ruh Sağlığı Günü (WCAMHD)” olarak kabul edilmiştir.

Atatürk'ün ölümünü izleyen iki haftada, 43 ülkeden 117 gazetede, 20 ayrı dilde Atatürk'le ilgili makale, haber ve yorum yayımlanmıştır. Benzer yayımlar günümüzde de sürmektedir.

Atatürk, dünyada hakkında en çok kitap yazılan liderlerden biridir. Yalnızca yabancı yazarların yazdığı ve çeviri dilleriyle birlikte, 48 dilde yazılmış 1.000'in üzerinde Atatürk kitabı bulunmaktadır. Bu kitapların dışında; 21 ülkeden 52 şairin yazdığı, yüzün üzerinde Atatürk şiiri ayrıca vardır.



Atatürk, Cumhurbaşkanlığı döneminde hiç yurt dışına çıkmamıştır. Buna karşın; dünyadan birçok kral, kraliçe, şah, veliaht, başbakan, bakan, mimar, bilim insanı, yazar ve asker onu ziyaret etmek için Türkiye'ye gelmiştir.

Dünyadaki çok sayıda devlet ve siyaset adamı, sanatçı, düşünür, bilim insanı, asker, yazar, medya kuruluşu, uluslararası örgütler ve diğerlerinin gözünden bakıldığında da Atatürk; tarihin gidişini değiştirmiş, dünya üzerinde yeni bir devir açmış, tarihin



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



her dönemi için insanlığın bir mucizesi ve en seçkin siması tarihsel bir kişilik, büyük bir asker, seçkin bir devlet adamı, yüzyılları aşan siyasal bir dâhidir. Dünya uluslarının yürekten hayranlık, sevgi ve saygı duyduğu ve takdir ettiği, insanlık ailesinin çok az yetiştirdiği en büyük liderdir.



Mucize niteliğindeki dâhice devrimleri ile tüm dünyaya örnek olmuş olan Atatürk, **en büyük devrimcidir**. Özellikle kadın hakları konusunda Avrupa'nın önüne geçmiş, yüzyıllara sığabilecek tüm devrimlerini 15 yılda tamamlamıştır.

Atatürk, özgürlük ve bağımsızlıkta da dünya lideridir. Özgürlük savaşçısı ve özgür dünyanın yüce evladı kahraman Atatürk, insanlığa özgürlük örneği vermiş ve ezilen uluslar için efsanevi ve yetkin bir örnek olmuştur. Birçok ulusun özgürlük girişimlerine ışık tutmuş, emperyalizm ile savaşılan dünya ülkeleri için simge ve model olmuştur. Ezilen ve bağımsızlıkları, özgürlükleri için savaşılan halklara kurtuluş ve çağdaşlaşma yolunda umut vermiştir. Afrika ve Asya'daki birçok devletin ve mazlum halkların bağımsızlıklarında esin kaynağı olmuştur.

Atatürk'e göre; insanlığın ilerlemesi, refah ve mutluluğu için tek yol, barıştır. Bunun için "Ulus yaşamı tehlikeye uğramadıkça savaş bir cinayettir" diyerek, "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesini getirmiştir.

Bu ilke doğrultusunda hareket ederek; dış borçlar, boğazlar

ve Hatay sorunu gibi uluslararası sorunların tümünü kan dökmeden, barışçıl yollarla çözmüştür. Dünyaya esin kaynağı olacak biçimde, kendisinden önce hasım olan





Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



komşularımızla barışmış, barış antlaşmaları yapmış ve dünyada herhangi bir düşmanı olmayan bir Türkiye bırakmıştır. Bu nedenledir ki ölümü, dünyada, dünya barışı için de bir kayıp olarak görülmüştür.



Görüldüğü üzere, Türk devriminden bütün dünya yararlanmıştır. Atatürk, dünyadaki bütün özgür uluslar için ilham kaynağı olmayı sürdürmektedir.

Atatürk, dünya tarih kitabında, dünya büyükleri arasındaki yerini almış; zamana sığmayan önder,

tüm zamanların en müthiş adamlarından birisi, barışın dâhisi, **tarihin Türk ulusuna ve insanlığa armağanıdır.**

Tarih, dünyanın en büyük kahramanlarından biri olarak kabul ettiği Atatürk'ü ölümsüzleştirmiştir. Adı, hiç unutulmayacaktır.

Atatürk'ün ölümü, sadece Türkiye için değil, bütün dünya uygarlığı ve dünya barışı için büyük bir kayıp olmuştur. Bugün için Çağdaşlaşan dünyanın her boyutunda Atatürk düşüncesi vardır ve dünya, Atatürk gibi bir liderin yokluğunun sıkıntısını çekmektedir.

Çünkü **dünyadaki sorunların çözümü de Kemalizm'dedir ve Kemalizm; diğerlerinin tersine, günümüzde de yaşayan dâhiyane bir liderlik ilkesidir.**

Atatürk'e büyük ilgi, sevgi, saygı ve hayranlık duyan dünya ulusları, ülkelerinde

çok sayıda Atatürk simgesine yer vererek de, değerliliklerini göstermişlerdir.

Bu anlamda, Türkiye ve KKTC dışındaki 66 ülkede, 190 Atatürk simgesi vardır.





Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



33 ülkede, sayıları her ülkede 1-6 arasında değişen 65 Atatürk anıtı ve heykeli



bulunmaktadır. 25 ülke Atatürk pulu bastırmıştır. 44 ülkede, sayıları her ülkede 1-16 arasında değişen okul, park-bahçe, orman, bulvar-cadde-sokak, meydan, müze, kültür merkezi, spor tesisi, kütüphane gibi 100 yere Atatürk adı verilmiştir.

DÜNYADA ATATÜRK



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



KAYNAKÇA

Adana Barosu, adanabarusu.org.tr, “Mecbur kalmadıkça savaş bir cinayettir”, 30.06.2025, erişim: 21.02.2024, <https://adanabarusu.org.tr/tr/barodan-haberler/mecbur-kalmadikca-savas-bir-cinayettir>

Afyon Kocatepe Üniversitesi, aiit.aku.edu.tr, “Laiplik”, erişim: 21.02.2024, <https://aiit.aku.edu.tr/laiplik/>

Anıtkabir Derneği, “Atatürk’ün Okuduğu Kitaplar”, Recep Cengiz: Kitabın Hazırlanışı Hakkında Bilgi: Anıtkabir Derneği Yayınları -1-, erişim: 20.02.2024, <https://www.anitkabir.com.tr/Files/Kitaplar/Ataturkun-Okudugu-Kitaplar-Cilt-1.pdf>

Anıtkabir Derneği, anitkabir.com.tr, “Medeni Bilgiler”, erişim: 20.02.2024, <https://www.anitkabir.com.tr/magaza/urun/378/medeni-bilgiler>

Atatürk Ansiklopedisi, ataturkansiklopedisi.gov.tr, Oğuz Aytepe, “Soyadı Kanunu”, erişim: 6.2.2024, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/soyadi-kanunu/>

Atatürk Ansiklopedisi, ataturkansiklopedisi.gov.tr, Utkan Kocatürk “Atatürk Devrimleri”, erişim: 15.02.2024, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturk-devrimleri/?pdf=3836>

Atatürk Ansiklopedisi, “Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti ve Türkiye)”, erişim: 11.09.2023, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/cemiyet-i-akvam-milletler-cemiyeti-ve-turkiye/>

Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, atamdergi.gov.tr, “”, Hakan Anameriç: “Atatürk’ün Afet İnan’da Kalan Kitapları”, erişim: 20.02.2024, <https://atamdergi.gov.tr/tam-metin-pdf/237/tur>

Benazus, Hanri, Dünya Milletlerinin Gözüyle Atatürk, Sözcü Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul, Şubat 2022

Cumhuriyet, cumhuriyet.com.tr, “Mustafa Kemal Atatürk’ün cumhuriyet ile ilgili sözleri”, 29 Eylül 2023, erişim: 21.02.2024, <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/galeri-ataturkun-cumhuriyet-ile-ilgili-sozleri-2124049>

Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, turkoloji.cu.edu.tr, Prof.İlknur Güntürkün Kalıpcı, “İçimizden Biri Atatürk”, erişim: 18.02.2024, https://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/icimizden_biri.pdf

Dergipark, dergipark.org.tr, Doç. Dr. Yavuz Ercan “Kurtuluş Savaşı, Savaşta Atatürk, Savaşın Sonuçları”, erişim: 20.2.2024, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1898299>

Dergipark, dergipark.org.tr, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi; Hakan Anameriç “Mustafa Kemal Atatürk’ün Afet İnan’da Kalan Kitapları”, erişim: 26.02.2024, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aamd/issue/52943/701442>

dunyadaataturk.com, “1981, Atatürk Yılı”, erişim: 27.02.2024, <https://www.dunyadaataturk.com/1981-ataturk-yili/>

dunyadaataturk.com, “Cumhuriyetimizin 100. Yılında Dünyada Atatürk, Aralık 2023, erişim: 26.02.2024, <https://www.dunyadaataturk.com/wp-content/uploads/2023/12/cumhuriyetimizin-yuzuncu-yilinda-dunyada-ataturk.pdf>

dunyadaataturk.com, “Dünyadan Atatürk Şiirleri”, erişim: 27.02.2024, <https://www.dunyadaataturk.com/wp-content/uploads/2023/02/dunyada-ataturk-siirleri-1.pdf>



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



dunyadaaturk.com, “Dünyanın Gözünden Atatürk”, erişim: 27.02.2024,
https://www.dunyadaaturk.com/wp-content/uploads/2022/05/dunyanin_gozunden_ataturk.pdf

dunyadaaturk.com, “Vizyoner Lider Atatürk”, erişim: 27.02.2024,
<https://www.dunyadaaturk.com/vizyoner-lider-ataturk-2/>

Dünyada Atatürk, www.dunyadaaturk.com

İşte Atatürk, isteaturk.com, “Atatürk'ün İsmi”, erişim: 28 Şubat 2024,
<https://isteaturk.com/g/kategori/hayati>

İşte Atatürk, isteaturk.com, “Atatürk'ün Hayatı”, erişim: 5 Şubat 2024,
<https://isteaturk.com/g/icerik/Ataturk-un-Ismi/850>

İşte Atatürk, isteaturk.com, “Atatürk'ün Kronolojik Fotoğrafları”, erişim: 28 Şubat 2024,
<https://isteaturk.com/Kronolojik>

İşte Atatürk, isteaturk.com, “Atatürk'ün Yazdığı Kitaplar”, erişim: 28 Şubat 2024,
<https://isteaturk.com/g/icerik/Ataturkun-Yazdigi-Kitaplar/944>

Hürriyet, 43 ülkede, 117 gazetede 20 dilde yayınlanmış Atatürk makaleleri, 8 Kasım 2003, erişim:
13.09.2023 <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/43-ulkede-117-gazetede-20-dilde-yayinlanmis-ataturk-makaleleri-38512066>

İzmir Özel Saint-Joseph Fransız Lisesi, “Atatürk'ün Özdeyişleri”, erişim: 21.02.2024,
<https://www.izmirsi.k12.tr/index.php/tr/ataturk/ataturk-un-ozdeyisleri.html>

Kafa TV, Dr. Orhan Çekiç, “Son Kasım”, 2022, erişim: 5 Şubat 2024,
<https://www.youtube.com/watch?v=T8NLVQW82y4>

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, “Atatürk'ün Kastamonu'ya Gelişi, Şapka ve Kıyafet İnkılabı”,
erişim: 21.02.2024, <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-63803/ataturk39un-kastamonu39ya-gelisi-sapka-ve-kiyafet-inkil-.html#:~:text=Atat%C3%BCrk%2C%202023%20A%C4%9Fustos%201925'te,tepeden%20t%C4%B1rna%C4%9Fa%20kadar%20medeni%20olacakt%C4%B1r.>

MEB, meb.gov.tr, “Mustafa Kemal Atatürk Yazılı Eserleri”, erişim: 20.2.2024,
<https://www.meb.gov.tr/ataturk/Hayati/YaziliEserleri>

MEB, meb.gov.tr, “Atatürk'ten Bağımsızlık Üzerine Görüşler”, erişim: 21.2.2024,
<https://www.meb.gov.tr/istiklalmarsi/home/Bagimsizlik/AtaturkDiyorki>

Milli Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Harp Dairesi Başkanlığı, msb.gov.tr, “Türk Devrimi ve Kurtuluş Savaşı”, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1976, erişim:11.2.2024,
https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/askeritariharsiv/Turkdevrim_kurtulussavasi.pdf

Milli Savunma Üniversitesi Kara Harp Okulu, “Nutuk-Önsöz”, erişim: 31.08.2021,
https://kho.msu.edu.tr/hakkinda/harbiyeli_ataturk/nutuk/1/1.html

Necdet Sakaoğlu, “Atatürk ve İstanbul” İBB Kültür A.Ş. yayınları, Matsis Matbaa Hizmetleri, 1. Baskı: İstanbul, Nisan 2021

NTV, ntv.com.tr, “Atatürk'ün bugün bile yolumuzu aydınlatan 20 sözü”,19.11.2021, erişim: 21.02.2024,
<https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/ataturkun-bugun-bile-yolumuzu-aydinlatan-20-sozu,VCZr70iUZE-GOSTXkVoTMg/oOZMLxuK-EKTIQiqCO6aUg>



Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk



Öndokuz Mayıs Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Ahmet Akşar, "Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar"

tarih, tarihdergi.com, Necdet Sakaoğlu, "Mustafa Kemal'in gerçek doğum tarihi. 4 Ocak 1879", Mayıs 2021, erişim: 5 Şubat 2024, <https://tarihdergi.com/mustafa-kemalin-gercek-dogum-tarihi-4-ocak-1879/>

Selahattin Çiller, "Atatürk İçin Diyorlar Ki", Bafra Ofset, Ocak 2018

Sözcü, sozcu.com.tr, "Atatürk'ün Boyu ve Kilosu Kaçtı", 18 Şubat 2013, erişim: 18.02.2024, <https://www.sozcu.com.tr/ataturkun-boyu-ve-kilosu-kacti-wp227626>

Sözcü, ozcu.com.tr, Atatürk'ün geometri kitabı "Bilim Dili Türkçe", (Geometri, TDK Yayınları, Ankara, 1971, s.V-VI. (Bu kitabın 1971'deki ikinci baskısına Agop Dilaçar'ın yazdığı önsözden alıntı), 18 Temmuz 2022, erişim: 20.02.2024, <https://www.sozcu.com.tr/ataturkun-geometri-kitabi-bilim-dili-turkce-wp7254258>

Sözcü, sozcu.com.tr, Sinan Meydan. "İhanetin belgesi: "Atatürk ve Arkadaşlarının İdam Kararları", 11.05.2020, erişim: 24.02.2024, <https://www.sozcu.com.tr/ihanetin-belgesi-ataturk-ve-arkadaslarinin-idam-kararlari-wp5805880>

Şehriyar, Osman Aydoğan, 1981 Atatürk Yılı, 27 Ekim 2017, erişim:13.09.2023
<https://www.sehriyar.info/?pnun=667&pt=Atat%C3%BCrk%E2%80%99%C3%BC%20anlamak!>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ktb.gov.tr, "Atatürk'ün Hayatı", erişim: 19.07.2021, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96300/ataturk39un-hayati.html>

Türker Ertürk, Liderlerin Lideri, erişim: 21.7.2021, <https://www.turkererturk.com.tr/liderlerin-lideri/>

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, tccb.gov.tr, "Atatürk'e Mareşal Rütbesi ile Gazi Unvanı Verilmesinin Yıldönümü ve Gaziler ve Şehitler Günü Hk.", 19.9.2000, erişim: 6.2.2024, <https://www.tccb.gov.tr/basin-aciklamalari-ahmet-necdet-sezer/1720/4334/ataturke-maresal-rutbesi-ile-gazi-unvani-verilmesinin-yildonumu-ve-gaziler-ve-sehitler-gunu-hk#:~:text=Sakarya%20Meydan%20Sava%C5%9F%C4%B1'n%C4%B1n%20ba%C5%9Far%C4%B1ya,minnet%20duygular%C4%B1n%C4%B1n%20bir%20ifadesi%20olmu%C5%9Ftur>

Tv100, tv100.com, "8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlu olsun! İşte Atatürk'ün kadınlar ile ilgili sözleri!", 7.03.2023, erişim: 21.02.2024, <https://www.tv100.com/ataturkun-kadinlar-hakkindaki-sozleri-ataturk-kadinlar-hakkinda-neler-soylemistir-turk-kadini-ile-ilgili-sozler-ataturkun-kadinlar-ile-ilgili-soyledigi-en-haber-655662>

*"Dünyada Atatürk" bölümüne kadar olan sayfalarda (s.1-32) yer alan ve kaynakçası belirtilmemiş görsellerdeki Atatürk fotoğrafları, www.isteataturk.com sitesinden alınmıştır.